

قضاوت در زمان امام علی(ع)

مسئول توسعه، تجهیز و پشتیبانی امور مساجد سازمان تبلیغات اسلامی با تبیین درسهای عبرت آموز از زندگی و برخورد اجتماعی و قضایی حضرت علی(ع)، عدالت از منظر امیرالمؤمنین را با ذکر نمونه‌ای تشریح کرد.

درسهای از سیره و منش امیرالمؤمنین/ قضاوت در زمان امام علی(ع) مسئول توسعه، تجهیز و پشتیبانی امور مساجد سازمان تبلیغات اسلامی با تبیین درسهای عبرت آموز از زندگی و برخورد اجتماعی و قضایی حضرت علی(ع)، عدالت از منظر امیرالمؤمنین را با ذکر نمونه‌ای تشریح کرد. محمدعلی موظف رستمی مسئول توسعه، تجهیز و پشتیبانی امور مساجد سازمان تبلیغات اسلامی در تبیین و تشریح عدالت از منظر حضرت علی (ع) به خبرنگار مهر گفت: همه ما کم و بیش جریان دزدی زره امام علی (ع) توسط یک غیر مسلمان را در زمان خلافت آن حضرت شنیده ایم. همانند دیگر وقایع و حوادث تاریخی، این رویداد نیز سرشار از پند و عبرت برای تمامی نسل های بعدی به ویژه ما مسلمانان است.

جریان این واقعه تاریخی از این قرار بوده است که روزی امام علی (ع) در زمان خلافت خویش برای استراحت در، زره خویش را که خیلی سنگین بود از تن در آورده بود و در همین حین دزدی آمد و زره آن حضرت را به سرقت برده و برای فروش در دکانی آن را آویزان کرد.

امام علی (ع) وقتی زره را در دکان دید به صاحبش گفت: من چند وقتی است که زره ام را گم کرده ام ببینم این زره مال من هست یا نه. صاحب مغازه هم که یک مسیحی و غیرمسلمان بود در جواب گفت: نه، زره هیچ ارتباطی به شما ندارد اگر بخواهی بگویی زره مال من هست، از دستت شکایت می کنم.

امام علی (ع) هم قبول کردند که موضوع را نزد قاضی مطرح کنند. قاضی وقتی موضوع را از طرفین دعوا شنیدند. رو به امام علی (ع) کردند و خطاب به ایشان گفتند: از نظر قرآن مجید و دین اسلام، مالک جنس کسی است که جنس در دستش باشد. فعلا مالک زره شرعاً این آقااست. شما برای اثبات حقتان یا باید قسم والله بخورید و یا بروید دو شاهد بیاورید.

آن حضرت در جواب قاضی فرمودند: من قسم نمی خورم و شاهد هم ندارم. و در نهایت قاضی به نفع آن مسیحی حکم داد. وقتی آن غیرمسلمان عدالت را دید تحت تأثیر قرار گرفت و به دنبال آن حضرت رفت و خطاب به ایشان گفت تا مرا مسلمان نکنی نمی گذارم از دادگاه بروید و خود مسیحی قبول کرد که زره دزدی بوده و حق را به امام علی(ع) داد و بلافاصله شهادتین را گفت و مسلمان شد و امام علی (ع) هم زره را به ایشان بخشیدند.

موظف رستمی در تبیین درسهای نهفته در این ماجرا گفت: امام علی (ع) قبل از اثبات جرم، تهمت دزدی نزدند و ایشان تنها فرمودند که شمشیر من گم شده است و اجازه بدهید شمشیر را ببینم و نفرمودند که شمشیر مرا شما دزدید و به من پس بدهید، شاید هم کسی دیگری دزدیده و به او فروخته باشد.

- آن چنان فضای اعتماد و عدالت در جامعه ای که امام علی (ع) بر آن حکومت می کرد حاکم بود که یک مسیحی بدون هیچ ترس و وا همه ای این امکان را می بیند و در مقابل خلیفه مسلمین به خود اجازه می دهد حرفش را بزند .

- نکته بسیار مهم در این ارتباط، استقلال قضاتی که در زمان آن حضرت حکم می راندند، است. این قضاات افرادی بودند که ظرفیت لازم و شخصیتی مستقل برای اجرای عدالت داشته اند و منصب قضاوت خویش را آلوده به مباحثی غیرحقوقی و حاشیه ای نمی کردند و آن چیزی که برای آنها مهم بود انجام درست و قانونی وظیفه بدون در نظرگرفتن مسائل غیر حقوقی و جانبی از جمله مقام و پست و جایگاه طرف دعوی بود.

- امام علی (ع) بلافاصله پس از آنکه مسیحی درخواست کرده بود کار به قضاوت قاضی در محکمه کشانده شود، سریعاً می پذیرد و موضوع را به زمان بعد و تأخیر نمی اندازد.

- امام علی (ع) با پای خود به دادگاه رفتند و نه اینکه دادگاه را به محل خلافتش بکشاند و از مقام و قدرت خویش، بهره ای شخصی و خصوصی ببرند.

- امام علی (ع) به عنوان یک طرف دعوا شخصاً برای قضاوت به سوی قاضی می رود و نماینده و یا وکیل نمی فرستد و این عمل (حضور در برابر قاضی را) کسر شأن خویش یا دور از جایگاه مقام و منصب نمی بیند آنچه برای آن حضرت مهم است اجرای عدالت است نه در نظرگرفتن جایگاه و شأن خودساخته برای حاکم.

- امام علی (ع) با وجود اینکه اطمینان کامل دارد زره مال ایشان است به خود اجازه نمی دهد که برای موضوعی مادی و دنیایی قسم اسماء جلاله بخورند.

- نکته بسیار مهم در این واقعه پذیرش تمام و کمال رأی صادره از سوی قاضی است و برای اینکه نتوانسته در ظاهر حقانیت خویش را ثابت کند، به دنبال جنجال و سوء استفاده از مقام و موقعیت خویش برای اثبات حق خود نبوده است.

- امام علی (ع) با این کار بسیار ظریف و ارزنده به طور عملی ثابت کرده است که در جامعه اسلامی در برابر قانون همه مردم از شخص اول که در جایگاه خلیفه مسلمین نشسته تا یک فروشنده و کاسب که از نظر ظاهری و مادی در طبقات پایین جامع قرار دارد یکسان و یکی هستند.

- این کار حضرت (ع) این نکته مهم را آشکار می سازد که در حکومت اسلامی بین پیروان ادیان و مذاهب مختلف فرقی نبوده و همه در برابر قانون مساوی و یکسان هستند و هیچ برتری و رجحان به خاطر وابستگی به دینی خاص در برابر قانون و در هنگام دعاوی حقوقی وجود ندارد.

- نتیجه ای که می توان از این واقعه تاریخی گرفت اجرای مساوات و برقراری عدالت در جریان بررسی دعاوی توسط قاضی است.